

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Sreda, 24. avgust 2005 / 60 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga pazljivo iztrga.
Izpitni poli je priložen ocenjevalni obrazec.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro na označeno mesto zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

V tej izpitni poli je 24 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden. Pri nalogah izbirnega tipa za odgovor obkrožite samo po eno črko, če v navodilu za reševanje naloge ni določeno drugače.

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Naloge, pisane z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami. Pišite razločno. Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Če se zmotite, napačno rešitev prečrtajte in napišite novo. Rešitve, vpisane s samimi velikimi črkami (verzalkami), se točkujejo z nič (0) točkami.

Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Priloga k izpitni poli 1

S poti po Koroški

Po Italiji in Porabju slovenski etnologi obiskali še Koroško Edina stalna etnološka zbirka v Drabosnjakovem domu na Kostanjah

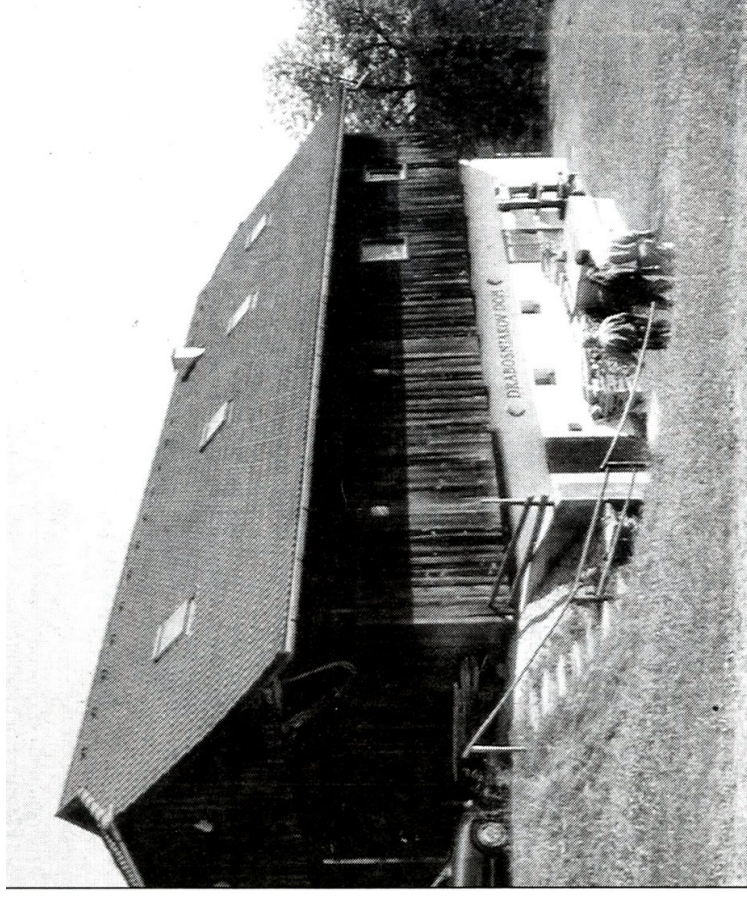
Konec minulega tedna je Slovensko etnološko društvo uresničilo še tretji del načrtovanega sistematičnega obiskovanja zamejskih etnoloških zbirk in s tem povezano posvetovanje o zamejski etnološki problematiki. Po Italiji in Porabju so etnologi letos obiskali Koroško, kjer sta celodnevno strokovno ekskurzijo in naslednji dan še posvet organizirala Krščanska kulturna zveza (KKZ) in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik iz Celovca. Prihodnje leto naj bi odšli med Slovence na Stajerskem, že pred poletjem pa bodo prispevki z vseh treh posvetovanj izšli v zborniku.

Veliko dela so v zadnjih desetletjih opravili tudi nekateri posamezniki iz Slovenije: na področju arhitekture Peter Fister, na področju krajevnih monografij, oblačilne kulture in zapisovanja življenjskih zgodb Marija Makarovič; Vlastjo Mišisavljevič je zapisoval in

snemal ljudske pesmi, Majda Fister je uredila zapuščino dr. Pavleta Zablatnika. Seveda pa ne smemo prezreti domačih raziskovalcev, kot sta vodja Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik Martina Piko - Rustja in Bertelj Logar z zbirko kaset in knjig v seriji *Vsaka vas ima svoj glas*.

Tudi mladi etnologi iz Ljubljane so zadnja leta svoje znanje preizkušali z delom na Koroškem. Najbolj izstopa sicer še ne do konca obnovljeni Drabosnjakov dom (vodja projekta je Vito Hazler), ki ga na Kostanjah (Köstenberg) nad Vrbskim jezerom ureja Slovensko prosvetno društvo Drabosnjak, poimenovano po najbolj znanem koroškem bukovniku. Tu je edina stalna etnološka zbirka koroških Slovencev.

Slovenci na tej najbolj severni točki pa svojega delovanja nočejo omejiti samo na dom, ampak želijo slovenstvo nenasilno razširiti na ves

Drabosnjakov dom na Kostanjah

Foto Vito Hazler

kraj. Prva sodelovanja z nemško govorečimi Kostanjčani so presegla pričakovanja. Tako obnavljajo tradicijo uprizorjanja *Pasijona*, izvorni pa sta tudi zamisli o praktičnem prikazovanju kmečkih del v šolskih delavnicah in ureditev razstavnega kataloga stalne zbirke.

Katalog ima namreč slovenski in nemški del, v njegovem nemškem delu pa so zapisani tudi slovenski narečni izrazi za razstavljene predmete. To bo marsikomu, ki »ne zna« slovensko, obudilo spomin.

Milan Vogel
(Prilježeno po: DELO, 26. marca 2003.)

PRAZNA STRAN

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Poimenujte tvorca izhodiščnega besedila. Napišite ime in priimek.

Tvorec besednega dela _____

Tvorec nebesednega dela _____

(1)

2. Tvorec je napisal besedilo, da bi

- a) bralce pozval k zbiranju etnološkega blaga.
- b) bralcem predstavil koroško etnološko problematiko.
- c) bralce povabil na odprtje koroških etnoloških zbirk.
- č) poizvedel o stališčih bralcev do sodelovanja z nemško govorečimi Korošci.

(1)

3. O katerih treh podtemah govori izhodiščno besedilo?

Besedilo govori o

- a) delovanju Slovenskega prosvetnega društva Drabosnjak.
- b) bivanju Slovencev na Štajerskem.
- c) katalogu Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik.
- č) sodelovanju etnologov iz Slovenije s koroškimi.
- d) sistematičnem obiskovanju zamejskih etnoloških zbirk.
- e) razstavi zapuščine Pavleta Zablatnika.

(2)

4. Dopolnite poved.

Slovensko etnološko društvo je pred ekskurzijo na Koroško organiziralo ekskurziji

_____ in _____.

(1)

5. Kaj sta ob obisku etnologov pripravila KKZ in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik?

(1)

6. Povežite osebo s področjem njene dejavnosti tako, da na črtice napišete ustrezne številke.

_____ Bertelj Logar	1	oblačilna kultura, zapisovanje življenjskih zgodb
_____ Peter Fister	2	urejanje zapuščine Pavleta Zablatnika
_____ Marija Makarovič	3	arhitektura
_____ Majda Fister	4	zbirka kaset in knjig

(2)

7. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Kostanje ležijo nad Osojskim jezerom.	DA	NE
Vito Hazler vodi obnovo Drabosnjakovega doma.	DA	NE
Fotografija prikazuje Drabosnjakov dom v Kostanjah.	DA	NE
Drabosnjakov dom ureja Kulturna skupnost Slovenije.	DA	NE
Kostanjčani so uprizorili Drabosnjakovo <i>Igro od zgublaniga sina</i> .	DA	NE
Prihodnje leto naj bi šli etnologi v Porabje.	DA	NE

(3)

8. V povedi razložite, kaj pomeni pregovor *Vsaka vas ima svoj glas*.

(2)

9. Ali so Slovenci v Kostanjah pri širjenju slovenstva uspešni? Obkrožite DA ali NE in svoj odgovor utemeljite.

DA NE

Utemeljitev: _____

(3)

10. Izraz »ne zna« v zadnjem odstavku je zapisan v narekovajih, ker

- a) tako poudarimo glagol.
- b) je rabljen v prenesenem pomenu.
- c) je na začetku vrstice.
- č) narekovaj zaznamuje začetek in konec citata.

(1)

11. V katerih dveh povedih iz zadnjega dela izhodiščnega besedila se sporočevalec razodeva?

- a) Prva sodelovanja z nemško govorečimi Kostanjčani so presegla pričakovanja.
- b) Obnavljajo tradicijo uprizarjanja Pasijona.
- c) Izvirni sta tudi zamisli o praktičnem prikazovanju kmečkih del.
- č) Katalog stalne zbirke ima namreč slovenski in nemški del.
- d) V nemškem delu kataloga so zapisani tudi slovenski narečni izrazi za razstavljene predmete.

(2)

12. Besedilo je opremljeno z nebesednimi spremljevalci. Poimenujte enega in njegovo vlogo pojasnite v samostojni povedi.

Nebesedni spremljevalec: _____

Pojasnilo vloge: _____

(3)

13. V vsaki vrsti podčrtajte ustrezno možnost.

Izhodiščno besedilo je

umetnostno/neumetnostno.

govorjeno/zapisano.

zasebno/javno.

publicistično/praktičnosporazumevalno.

(2)

14. Prečrtajte tista dela, ki ju izhodiščno besedilo ne vsebuje.

fotografija, nadnaslov, naslov, uvodni odstavek, vmesni naslov

(1)

15. Napišite besedi, ki sta izpuščeni v podnaslovu.

V katero besedno vrsto spadata izpuščeni besedi? _____

(2)

16. S podčrtavanjem določite stavčne člene in njihove dele.

Majda Fister je uredila zapuščino dr. Pavleta Zablatnika.

(3)

17. Prevzetima besedama iz izhodiščnega besedila pripišite domači ustreznici.

etnološki _____

tradicija _____

(1)

18. Preberite slovarski sestavek in odgovorite na vprašanja.

projékt -a m (ê) 1. kar določa, kaj se misli narediti in kako naj se to uresniči, načrt: izdelati, predložiti projekt; projekt šolske reforme; projekt za modernizacijo podjetja / finančni, investicijski projekt; idejni, tehnični projekt stroja; raziskovalni projekt; vesoljski projekt 2. grad. *skupek načrtov, tehničnih opisov in popis stroškov za kak objekt, področje*: arhitekti so izdelali več projektov; projekt ceste, spomenika, stavbe; projekt električne napeljave / gradbeni projekt ♦ arhit. glavni projekt glavni načrt // izdelovanje, uresničevanje tega: financirati, kreditirati projekt; sodelovati pri projektu 3. publ., navadno s prilastkom *umetniško delo glede na namen, da se izvede, uresniči*: komisija je filmski projekt potrdila; glasbeni, gledališki projekt / uspeh mladega igralca pri projektu 4. knjiž. *osnutek, predlog določenega besedila*: razpravljati o projektu resolucije, zakona

A Zapišite številki pomenskih razlag, ki ustrezata rabi besede **projekt** v tretjem odstavku izhodiščnega besedila.

B S katero besedno zvezo bi lahko nadomestili besedno zvezo *gledališki projekt* v povedi *Dijaki so uprizorili gledališki projekt*?

C Na katero stroko se nanaša terminološko gnezdo?

(3)

19. Zanimajte poved.

Slovensko etnološko društvo je uresničilo načrtovani obisk zamejskih etnoloških zbirk in s tem povezano posvetovanje.

(2)

20. Premi govor pretvorite v poročanega.

Kostanjčani pravijo: »Skrbi nas, da bi se predmeti na razstavi izgubili.«

(2)

21. Na črto zapišite, v katerem pomenskem razmerju so izrazi v isti vrsti.

obnoviti (tradicijo) – opustiti (tradicijo) _____

arhitektura – stavbarstvo _____

setev, žetev, mlatev – (kmečka) opravila _____ – _____

(2)

22. Zapišite besedo ali besedno zvezo, na katero se navezuje

A kazalni zaimek tu v zadnji povedi tretjega odstavka. _____

B svojilni zaimek njegovem v prvi povedi petega odstavka. _____

(2)

23. Pravopisno uredite naslednje besedilo. Številka v okvirčku pomeni število napak v vrstici.

4	Predmeti etnološke zbirke v kostanjah so iz različnih krajev roža predvsem iz bilčovsa in
2	šentjakoba. Razvrščeni so v tri vsebinske sklope: na gumnu so pretstavljene
1	dejavnosti kmečkega gospodarstva nad gumnom izdelki
2	in orodje obrti in gozdarstva. V zadnjem delu so razstavljeni predmeti povezani z življenjem in
0	delom v hiši.

(6)

24. Napišite opravičilo.

Predstavljajte si, da ste dijak/dijakinja srednje strokovne šole. V soboto, 18. oktobra 2003, ste obiskali Etnološki muzej v Kostanjah. Med ogledom vam je po nesreči padla na tla žvrklja (veja z rogovilami za pripravo krompirjevega močnika) in se zlomila. Za nezgodo se še pisno opravičite. Uporabite podatke iz priloženega logotipa, manjkajoče si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

Pfarrleitenweg 2
A-9231
Kostanje/Köstenberg
Avstrija

MUZEJ JE ODPRT

junij, september
sobota, nedelja
13.00–17.00

julij, avgust
od petka do nedelje
13.00–17.00

ali po dogovoru:
+43 (0)664 213 841

mag. Martina Piko - Rustja

